

Voštinový rozpad kvádrového pískovce svrchní křídy. Skalní skupina Kalicha, Kalich u Besedic, foto Josef Svoboda, 1961

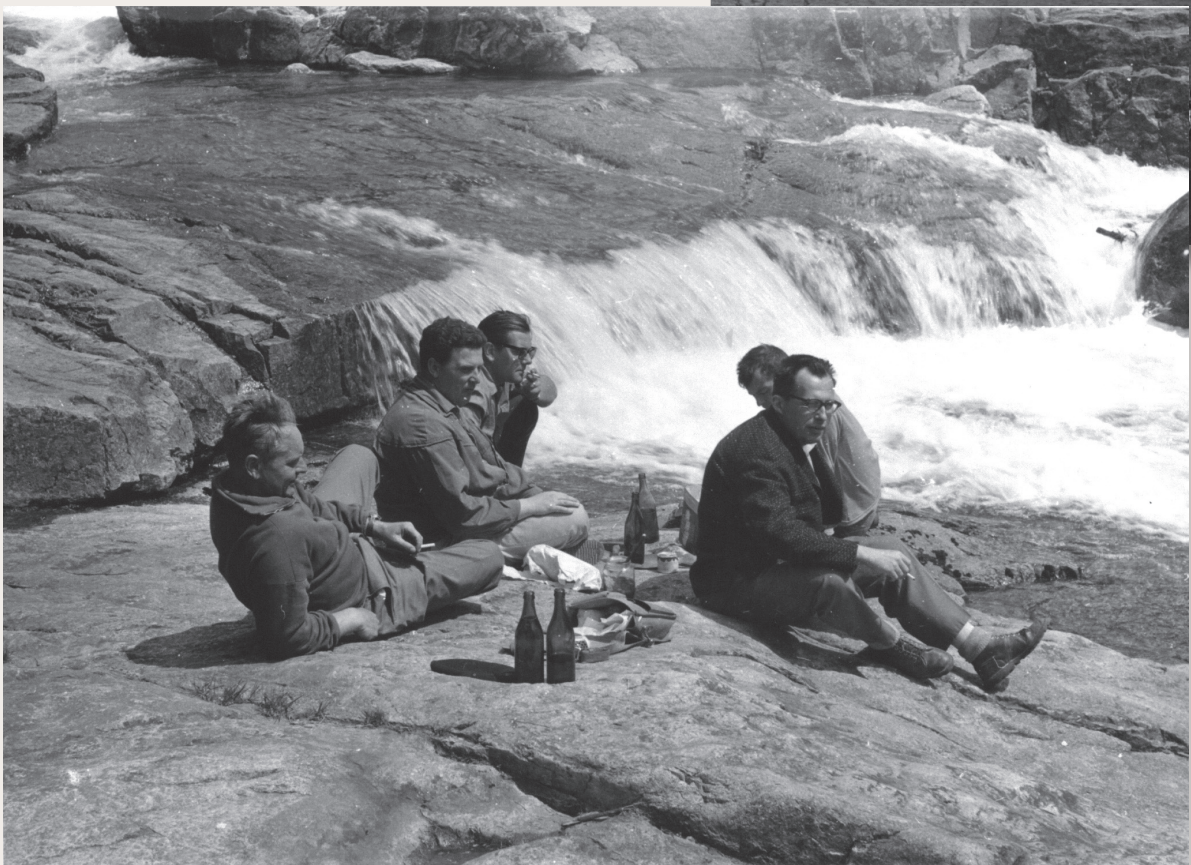
Kongres Karpatské geologické asociace, pořádaný tehdejším Státním geologickým ústavem v roce 1931 na Slovensku, exkurze do terénu, foto Josef Svoboda

Povrchový důl Maxim Gorkij II v Bilině, foto Josef Svoboda, 1963

Obec Frymburk se vzdouvající se hladinou Lipenské vodní nádrže, foto Bohumil Červený, 1959

Exkurze do Krkonoš, 1966. Zleva pan Bacher (technik dr. J. Svobody), dr. Miloš Suk, dr. Karel Domečka a dr. Arnošt Dudek, foto Josef Svoboda, 1966

Historie

- Fotografie jako dokumentační materiál provází činnost československé a české státní geologické služby, jak její odborné, tak i společenské akce, od dob jejího vzniku v roce 1919. Nejstarší dochovaná fotodokumentace je z meziválečného období, jedná se o 50 snímků z exkurze Karpatské geologické asociace v roce 1931 a ještě nezpracované negativy na sklech z 20. let.
- Největší využití fotografie nastalo v 50. a 60. letech minulého století. Tehdejší Ústřední ústav geologický (ÚÚG) měl fotolaboratoř s profesionálními fotografy, specializujícími se na terénní snímky a reportáže (Jan Bárta, Bohumil Červený, Božena Havlíková, Rudolf Hylský, Vladimír Mlýnek) či mikroskopické fotografie (Dana Hejdová, Květoslava Navrátilová, Hana Vršalová). Snímky byly pořizovány klasickou metodou především na černobílý film, výjimečně barevný. Dochované pozitivy jsou převážně formátu 17x11 cm. Fotodokumentace vzniklá v této době je alespoň minimálně popsána, aby se dala obsahově určit a zařadit do databáze. Mikroskopické snímky jsou součástí zpráv nebo v archívech autorů. Fotolaboratoř v té době měla velmi kvalitní technické vybavení a fotografie mnohdy splňovaly i vyšší uměleckou úroveň.
- V 70. a 80. letech dochází k postupné redukci personální i pracovní náplně fotolaboratoře. Terénní fotografie zhotovovali Jiří Rudolský a Vladislav Skala, mikroskopické fotografie Naděžda Hrdličková. Fotolaboratoř byla umístěna v nové budově ÚÚG na Barrandově, kde zůstává dodnes, avšak už jen jako depozitní pracoviště. Starší negativy i pozitivy bez dalšího užití byly tehdy odvezeny do depozitního skladu v Lužné u Rakovníka. Nová fotodokumentace se již nevidovala, mnohdy ani nepopisovala. Snímky byly rovněž pořizovány klasicky, většinou ještě černobíle, minimálně barevně.
- V 90. letech se při několikerém stěhování archívu zvažovala další existence stávající fotodokumentace. Zachránci fotografií před likvidací a iniciátory myšlenky vytvoření fotoarchívu byli Karel Maas a Alena Čejchanová. Iniciativě napomohl rychlý rozvoj informačních technologií a fotografie, mnohdy historicky cenné, se začaly dokumentovat, třídit a popisovat.
- V letech 1999–2001 vytvořil Petr Rambousek první formulář pro zápis základních popisných údajů (databáze v programu FoxPro), do které Naděžda Hrdličková a Jiří Rudolský přepsali část kartotéky fotodokumentace.
- Aby mohla být databáze fotografií začleněna do jednotného informačního systému České geologické služby (ČGS), byla v roce 2002 upravena, zeditována a převedena do databázového prostředí Oracle (Pavla Gürtlerová). Byl vytvořen on-line formulář pro plnění a editaci záznamů přes Portál ČGS (Helena Skarková). Plnění databáze bez změny pokračovalo do roku 2004 (Naděžda Hrdličková, Jiří Rudolský).
- V roce 2005 byla aplikace pro editaci rozšířena o nová výběrová pole, proběhla revize záznamů a výběr fotografií pro skenování. Byla vytvořena prohlížečská aplikace a začalo se se skenováním fotografií a tvorbou náhledů (Pavla Gürtlerová, Olga Moravcová, Tamara Sidorinová, Helena Skarková). Aplikace byla na podzim zpřístupněna na intranetu ČGS.
- I přes někdy problematickou kvalitu fotografií, která odpovídá době jejich vzniku, jsou v databázi zachovány především materiály historicky cenné a důležité z odborného hlediska. Můžeme zde nalézt neopakovatelné historické pohledy na již neexistující krajiny, lomy, skalní děláky a odkryvy ovlivněné později člověkem (těžbou, zástavbou, zatopením), vegetací či přírodními exodynamickými procesy. Objektem fotografií byly také jednotlivé osobnosti či události v československé a české geologické komunitě na domácí půdě i v zahraničí nebo třeba jen pracovní scény z terénu.
- O historické hodnotě některých snímků svědčí i použití některých fotografií v dokumentárním pořadu Karla Čáslavského, vysílaného Českou televizí o starých časech na Vltavě před stavbou přehrad.
- Historická fotodokumentace by nám měla pomoci jako srovnávací materiál při ochraně významných geologických lokalit, při pochopení historických terénních map a dokumentací (např. před zatopením přehradních systémů), při studiu soudobých vodo hospodářských (vodní jímky) nebo těžebních zařízení, ale i například při zkoumání morfologického vývoje krajiny (nestabilní svahy, kaňony řek). V neposlední řadě má svůj význam jako informační zdroj k poznání dějin geologických věd.

Současnost

- V současné době není v ČGS fotografické oddělení, ani profesionální fotograf. Na Barrandovském pracovišti se pouze skládají stávající fotodokumentace.
- Terénní fotodokumentaci si geologové provádějí sami. Dokumentační snímky z probíhajícího geologického mapování v měřítku 1:25.000 jsou povinnou součástí hmotné dokumentace ke každé mapě. Snímky z ostatních akcí jsou zatím součástí jednotlivých zpráv. Velkou většinou jsou zhotovovány digitální barevné snímky, často s profesionální kvalitou, někteří geologové však stále dávají přednost klasickým metodám (např. odd. hydrogeologie).
- Ke zhotovení mikroskopických snímků jsou k dispozici geologům fotokamery a mikroskopy se systémem obrazové analýzy Lucia, dva v Praze (na Klárově a na Barrandově) a jeden v Brně. Tento software poskytuje uživatelům vysoký komfort s následným zpracováním snímků. Pro jejich obsluhu je nutné odborné školení. Tyto mikrosnímky jsou zatím deponovány u autorů.
- V současné době je v databázi evidováno 12 079 záznamů archívní fotodokumentace, z nichž jsou ze skenování a následného zpřístupnění náhledu vyloučeny fotografie duplicitní, velmi špatné kvality nebo bez vztahu ke geologii (např. s botanickou tematikou). Počet vyřazených snímků je odhadován asi na polovinu všech záznamů (zatím je vyřazeno 2 803). Revize všech archívních fotografií bude dokončena do konce roku 2005. Ve vyhledávací aplikaci prezentované na intranetu ČGS od října 2005 jsou vždy přístupné pouze záznamy s náhledy. Prozatím jich k dispozici 500, s postupným skenováním budou přibývat až k celkovému počtu asi 6 000 zpřístupněných náhledů. Další historické přírůstky fotoarchívu plynou z darů nebo pozůstalosti pracovníků ČGS.
- Nové přírůstky fotoarchívu jsou přesně lokalizovány (x,y) a podrobněji popsány (autor, rok, název objektu a lokality, číslo úkolu nebo název akce). Uchovávají se jak klasické fotografie (většinou velikosti 13 x 9 až 18 x 13), tak digitální snímky (původní neupravené soubory ve formátu *.jpg, velikosti 0,5–1,5 MB). Zálohují se na CD nebo DVD. Klasické fotografie jsou naskenovány ve formátu *.tif, převedeny na formát *.jpg a oba typy souborů opět zálohovány na příslušná media. Zálohové soubory a pozitivy jsou k dispozici v archívu u správce databáze. Naskenované fotografie jsou v náhledech přístupné uživatelům přes vyhledávací aplikaci na internetu.

Plány do budoucna

- Databáze fotoarchívu je z důvodu jednotného nakládání se všemi daty a hmotnou dokumentací ČGS součástí projektu 3405 „Datové zdroje a metainformační systém ČGS“.
- Na Barrandovském pracovišti je ještě asi 10 000 neroztříděných archívních pozitivů, které je v plánu během roku 2006 zpracovat a s pomocí pamětníků, současných i bývalých zaměstnanců, identifikovat místa, osoby a události zachycené na snímcích. Rovněž je třeba zpracovat asi 500 nejstarších negativů na sklech.
- V budoucnu je cílem fotoarchívu fakticky podchytit a evidovat veškerou fotodokumentaci, která se váže na činnost ČGS, včetně mikroskopických snímků, propojit ji s ostatními databázemi (fotografie z území ČR např. s databází sbírek, dokumentačních bodů k mapám v měřítku 1 : 25.000, významných geologických lokalit, dekoračních kamenů - Euroolithos) a zpřístupnit ji interním i externím uživatelům.
- V neposlední řadě je v plánu připravit tematické okruhy (snímky ze staveb vodních děl, snímky vztahující se k určitému regionu nebo akci) jako podklad pro další využití širokou veřejností, pro publikační, pedagogickou a popularizační činnost.

Podmínky pro poskytování služeb

- Veškerá fotodokumentace je chráněna autorským právem. Reprodukce, přepracování nebo digitalizace jsou možné pouze s předchozím písemným souhlasem ČGS. Poskytování souborů nebo zapůjčování pozitivů je pro interní pracovníky zdarma, pro externí pracovníky je třeba registrace v archívu ČGS.

Kontakty

- Správa databáze: Tamara Sidorinová, sidorinova@cgu.cz, tel.: 257 089 531
- Realizace aplikace: Helena Skarková, skarkova@cgu.cz, tel.: 257 089 450
- Vedoucí projektu 3405: Olga Moravcová, moravcova@cgu.cz, tel.: 257 089 445

Formulář pro rychlé vyhledávání

Formulář pro detailní vyhledávání

Výsledek vyhledání: Seznam snímků

Výsledek vyhledání: Fotogalerie

Detail záznamu s náhledem

